

International Educators Conference

Hosted online from Toronto, Canada

Website: econfseries.com

7th June, 2025

АККРЕДИТЛАНГАН ТАШКИЛОТЛАРНИНГ МАЖБУРИЯТИЛАР

Бадалов Номоз Журабоевич

Жиззах политехника институти, доцент

Телефон рақам: +998903110662;

gmail: nomozbadalov@gmail.com

Шомуродов Маткарим Рашид Ўғли

Жиззах политехника институти, Талаба

Телефон рақам: +998975105143;

gmail: matkarimshomurodov@gmail.com

Аннотация

Аккредитланган ташкилотлар — бу белгиланган талабларга мувофиқ равишда аккредитациядан ўтган, муайян турдаги мувофиқликни баҳолаш фаолиятини амалга оширишга рухсат этилган юридик шахслардир. Уларнинг асосий мажбуриятлари — баҳолаш жараёнларини халқаро ва миллий стандартлар асосида, холис ва шаффоф тарзда амалга оширишдир. Аккредитланган ташкилотлар техник жиҳатдан малакали, ресурслар билан тўлиқ таъминланган ва мустақил бўлиши лозим. Улар маҳсулот, хизмат ёки тизимларнинг белгиланган талабларга жавоб беришини текшириб, сертификатлар ёки хулосаларни тақдим этиш орқали бозорда сифат кафолатини таъминлайди. Шунингдек, улар ўз фаолиятини доимий равишда такомиллаштириши ва давлат назорати органлари олдида ҳисобот бериши шарт. Ушбу аннотацияда аккредитланган ташкилотларнинг асосий вазифалари, масъулиятлари ва уларнинг мувофиқликни баҳолаш тизимидаги ўрни ёритиб берилади.

Калит сўз: Аккредитация, аккредитланган ташкилот, мажбуриятлар, мувофиқликни баҳолаш, стандартлар, холислик, шаффофлик, назорат.

Ўрнатилган қоидалар бўйича аккредитация соҳасига мувофиқ қатъий риоя қилган ҳолда ишларни бажаради, аккредитация шартларини бузган ҳолатларда мувофиқликни тасдиқлаш бўйича фаолияти тўхтатилади ёки тугатилади ёки

International Educators Conference

Hosted online from Toronto, Canada

Website: econfseries.com

7th June, 2025

аккредитация аттестати тўхтатилади ёки бекор қилинади, ўрнатилган талабларга мувофиқ ташкилот қўллаб-қувватлайди, аккредитлаштириш соҳасидаги ўзига хос ишларни бажаришда ташкилий тузилмаси, техникавий қурилмалари ва бошқа шартларнинг ўзгариши ҳақида фаолияти тўғрисида маълумотларни аккредитловчи идорага тақдим этади, аккредитлаштирувчи идоранинг инспекцион назорати фаолияти ва мувофиқ тўғриловчи амалларни қабул қилишда зарурий шараитларни яратади [1].

Аккредитациядан ўтказиш ва хабардор қилиш Аккредитлаштириш тизими талабига жавоб берувчи ҳар қандай ташкилот аккредитланиши мумкин. Бунинг учун аккредитлаштириш объекти аккредитлаштириш тизими меъёрий ҳужжатларида баён этилган мезонларга мувофиқ бўлиши, унинг фаолиятини баҳолашни ўтказиш учун барча жойларга ва ходимларга рухсат этилган, ўзига хос ҳужжатларни тақдим этиш, шунингдек, апелляцияни кўриб чиқиш ва аккредитланган идоралар фаолияти учун назоратида шароитларни таъминлаши, унинг аккредитация соҳасидаги ўрнатилган фақат шу фаолиятни амалга ошириши, аккредитация соҳасида ўрнатилган фаолиятга кирмаган фаолият ҳақида реклама мақсадида оммавий ахборот воситаларига хабар бермаслик, сертификатлаштириш ва назорат қоидаларига аниқ риоя қилиш, бекор қилинган аккредитация ёки тўхтатилгандан сўнг аккредитлаштириш идораси талаби бўйича аккредитланган ҳужжатларни қайтариши ва аккредитацияга ҳавола қилинган ўзининг фаолиятидан таркиб топган рекламасини тугатиши [2].

Аккредитация объекти аккредитлаштириш объектига исботлаши лозим, негаки у унинг ишлари натижаларига акс этган ҳар қандай унга савдо, молиявий таъсир этилишидан озодлигини, бажариладиган ишлар тавсифига жавоб берувчи сифат тизими мавжудлигини, етарли тажрибали ва ўқиган ходимлардан фойдаланишини, ишларни ўтказиш учун яроқли бўлган иншоат, техникавий қурилмалар ва уларга доимий хизматларни амалга оширишнинг мавжудлигини. Аккредитация соҳасида аниқланган ишлар учун меъёрий ҳужжатлар фондининг мавжудлиги ва бу ҳужжатларни актуаллаштиришни ўтказиши ҳамда йўриқнома ва процедураларга ҳужжатлар ишлаб чиқади, мувофиқлик сертификатини бериш ҳолисоналигини тасдиқловчи ҳисоб-китоб

International Educators Conference

Hosted online from Toronto, Canada

Website: econfseries.com

7th June, 2025

ва қатъий равишда бланкалар, ҳисоботлар ва бошқа материалларни сақлаш тизими мавжудлиги, ишлар жараёнида олинган, маълумотлар махфийлигини кафолатлайди. Энди аккредитлаштириш бўйича ишлар босқичини кўриб чиқамиз. У қуйидаги тартибда ўтказилади аккредитлаштиришга ариза бериш, ариза бўйича дастлабки кўриб чиқиш ва қарор қабул қилиш, экспертизани ўтказиш тўғрисида шартнома тузиш, ўтказилган экспертизалар учун аризачи тўловларни амалга оширади, экспертиза ҳужжатлар тўплами экспертизалар далолатномалари билан расмийлаштирилиб, баҳолашни ўтказиш ва тайёрлаш тўғрисида шартнома тузилади, аккредитлаштириш ҳақида қарор лойиҳаси тайёрланади, баҳолашни ўтказиш учун аризачи тўловларни амалга оширади, аккредитлаштириш объектини баҳолашга тайёрлаш (комиссияни белгилаш, буйруқ чиқариш, жойида баҳолаш дастурларини ишлаб чиқиш, далолатномани расмийлаштириш жойида аризачини баҳолаш, материаллар таҳлили ҳужжатлар экспертизаси, жойида баҳолаш натижалари, аризачи бажарган тўғриловчи амаллар самарадорлиги, қарор лойиҳасини тайёрлаш, Кенгашда баҳолаш ва экспертиза материлларини кўриб чиқиш, ҳамда аккредитация ҳақида қарор қабул қилинади ёки аккредитацияни бекор қилинади, аккредитация ҳақида гувоҳномани бериш, расмийлаштириш, рўйхатга олиш ва аризачи тўловларни амалга оширади. Аккредитлаштиришнинг ҳар бир навбатдаги босқичи олдинги босқич ижобий натижаларда бўлганида бажарилади. Аризачи аккредитлаштириш бўйича ишларга тўловларни ҳар бир босқич бўйича алоҳида амалга оширади. Аризачи тузилган шартномага мувофиқ, аккредитлаштириш бўйича ўтказилган ишларга алоқадор харажатларни унинг натижаларидан мустақил ҳолатда тўлашга мажбур [3].

Аккредитлаштиришни ўтказиш. Аккредитлаштириш миллий тизими доирасида мувофиқликни тасдиқлаш соҳасида ўзининг лаёқатлигини тан олинишини истагини билдирувчи аккредитация аризачиси, тизим қоидаларида ўрнатилган шакл бўйича аккредитлиштиришга ариза ва зарурий ҳужжатларни аккредитлиштириш идорасига жўнатади. Бир турдаги маҳсулотларни сертификатлаштириш идораси ва назорат идорасини аккредитлаштириш аризасига қуйидаги ҳужжатлар илова қилинади таъсис

International Educators Conference

Hosted online from Toronto, Canada

Website: econfseries.com

7th June, 2025

этувчи ҳужжатлар нусхаси, аккредитация соҳаси лойиҳаси, бир турдаги маҳсулотларни сертификатлаштириш бўйича идора ёки назорат идораси тўғрисидаги Низом лойиҳаси, мувофиқликни тасдиқлаш бўйича ишларни ўтказишни тавсифловчи сифат бўйича қўлланмаси, сифат менежменти тизими процедуралари.

Лабораторияларни аккредитлаштириш аризасига қуйидаги ҳужжатлар илова қилинади таъсис этувчи ҳужжатлар нусхаси, синов лабораторияси тўғрисидаги Низом лойиҳаси аккредитация соҳаси лойиҳаси, лаборатория паспорти лойиҳаси, сифат менежменти тизими процедураларидан таркиб топган сифат бўйича қўлланма. Аккредитлаштиришга тақдим этилаётган ҳужжатлар ва аризани кўриб чиқиш натижалари бўйича аккредитлаштириш бўйича ишларни ўтказилиши тўғрисида расмий қарор қабул қилинади. Қарорни қабл қилиш муддати ариза рўйхатга олинган кундан бошлаб 3 кун. Ариза бўйича ижобий қарор қабул қилгандан сўнг, аккредитлаштирувчи идора ҳужжатлари экспертизадан ўтказилишини таъминлайди. Экспертизани экспертиза бўйича хизматларга тўловдан сўнг аккредитлаштирувчи идора, ёки унинг тошириғи бўйича Стандартлаштириш, метрология, сертификатлаштириш илмий-тадқиқот институти сифат бўйича эксперт-аудиторлари ёки бошқа сифат бўйича эксперт-аудиторлар амалага оширади. Экспертиза, ариза бўйича қарор қабул қилинган кундан бошлаб бир ойдан ошмаган муддатда ўтказилади. Сифат бўйича эксперт-аудиторлар берган хулосалар бўйича экспертиза натижалари расмийлаштирилади. Экспертиза натижалари салбий бўлса, аккредитлаштирувчи идора уни аккредитлаштириш мезонларига номувофиқлиги сабаби бўйича аккредитлаштиришни бера олмаслиги ҳақида аризачини хабардор қилади ва аниқланган тузатишларни бартараф этиш учун муддат беради. Аккредитлаштиришни бекор қилиш ҳақидаги хабардор қилиш аризачига расмий шаклда, бекор қилиш сабаби ва аризачи кўрсатилган сабабларни бартараф қилиш муддати ва қайта кўриб чиқиш учун ҳужжатларни тақдим қилиши билдирилади. Аризачи аккредитлаштиришни бекор қилиш учун асос бўлиб хизмат қилувчи камчиликларни бартараф қилган ҳолатларида, ҳужжатларни қайта кўриб чиқиш аризачидан ариза ва барча зарурий ҳужжатлар олинган кундан бошлаб

International Educators Conference

Hosted online from Toronto, Canada

Website: econfseries.com

7th June, 2025

ўн кундан ошмаган муддатда амалга оширилади. Аризани қайта кўриб чиқиш учун тўловлар ундирилмайди. Аккредитлаштиришда бекор қилиш ҳақидаги маълум қилинаётган аризада кўрсатилган муддати тугаши бўйича янгидан берилган деб ҳисоблаш мумкин. Экспертиза натижалари ижобий бўлганда аккредитлаш объектини жойида баҳолаш учун комиссия тузилади. Аккредитлаштирувчи идора раҳбари буйруғи билан Комиссия тайинланади. Буйруқда комиссия таркиби, мақсади, куни ва жойида баҳолаш ўтказиш муддатида таркиб топади. Комиссия раиси сифат бўйича эксперт-аудитор ловазимида аккредитланган бўлиши шарт. Комиссияни тузишда ҳолисона баҳолашни ўтказиш учун зарурий билим, кўникма ва лаёқатлилиги ҳисобга олинади. Комиссияда зарурият бўлган ҳолатларда яъни комиссияга эксперт-аудитор раҳбарлиги остида ишловчи техникавий экспертларни жалб қилиш мумкин [4]. Комиссия раҳбари объектлар ва баҳолаш мезонлари таркиб топган Баҳолаш режасини ишлаб чиқади ва аккредитлаштирувчи идора раҳбари ёки бунга ваколатли шахс томонидан тасдиқланади.

Хорижий Манбалар

1. O'g B. O. N. et al. The role of quality management system in increasing product quality in enterprises //Web of Scientist: International Scientific Research Journal. – 2021. – T. 2. – №. 12. – C. 228-233.
2. Jo'raboyevich B. N. Role of comparison, calibration and metrological certification in enterprises //Web of Scientist: International Scientific Research Journal. – 2022. – T. 3. – №. 10. – C. 168-175.
3. Jo'raboevich B. N. QUALITY EXPORT PRODUCTS IN ENTERPRISES GENERAL AND SPECIAL IN PRODUCTION IMPORTANCE OF REGULATIONS //ResearchJet Journal of Analysis and Inventions. – 2022. – T. 3. – №. 6. – C. 1-7.
4. Badalov U. N. THE ESSENCE OF TYPES OF TESTS IN IMPROVING PRODUCT QUALITY, THE IMPORTANCE OF THE LEVEL OF PRODUCT QUALITY //Экономика и социум. – 2024. – №. 2 (117)-1. – C. 143-146.